

onze huidige maatschappij. Deze gelovigen zullen de Kerk in Nederland ondersteunen en het zuurdeeg zijn voor het Rijk Gods in de toekomst.

Wij zijn zeer verheugd U vandaag te kunnen ontmoeten en wij willen zeggen dat wij ons met U ten diepste verbonden voelen. U kunt zeker zijn van onze gebeden voor U, dat God U rijkelijk moge zegenen in uw taak de Kerk van Christus op wereldniveau in deze tijd te leiden. Wij vragen U van onze kant voor ons te bidden en ons uw pauselijke zegen te geven.

Toespraak van paus Franciscus tot de bisschoppen van de bisschoppenconferentie van Nederland bij hun bezoek “Ad Limina Apostolorum”

Beste broeders in het bisschopsambt,

Tijdens deze dagen van uw Ad Limina Bezoek aan de Apostelen groet ik u allen van harte in de Heer en ik verzeker u van mijn gebed, opdat deze pelgrimage rijk mag zijn aan genade en vruchten voor de Kerk in Nederland. Beste kardinaal Willem Jacobus Eijk, dank voor de woorden die u in naam van allen tot mij gesproken heeft!

Laat mij u voor alles mijn erkentelijkheid tonen voor wat u doet voor de dienst van Christus en het Evangelie, welke u vervult voor het volk dat u is toevertrouwd in vaak harde omstandigheden.

Het is niet gemakkelijk om hoopvol te blijven bij de moeilijkheden, waarmee u wordt geconfronteerd! De collegiale uitoefening van uw bisschopsambt in eenheid met de bisschop van Rome, is noodzakelijk om deze hoop te laten groeien, in een ware dialoog en een effectieve samenwerking. Het zal u goed doen om met vertrouwen de tekenen van vitaliteit in ogen-schouw te nemen, die in de christelijke gemeenschappen van uw bisdommen duidelijke aanwezig zijn. Het zijn tekenen van de actieve aanwezigheid van de Heer te midden van de mensen in uw land, die wachten op authentieke getuigen van de hoop, die ons doet leven en die van Christus komt.

De Kerk blijft zich met een moederlijk geduld inspannen om antwoorden te geven op de bezorgdheid van zoveel mannen en vrouwen, die de toekomst tegemoet zien met angst en ontmoediging. Met uw priesters, uw directe medewerkers, wilt u nabij zijn aan mensen die lijden onder een spirituele leegte en die op zoek zijn naar de zin van hun leven, zelfs als zij dat niet altijd weten uit te drukken. Hoe zouden we hen op die zoektocht broederlijk kunnen vergezellen anders dan door betrokken naar hen te luisteren

om met hen te delen in de hoop, de vreugde en het vermogen om verder te komen dat Jezus Christus ons geeft?

Daarom probeert de Kerk het geloof op een authentieke, begrijpelijke en pastorale wijze voor te houden. Het “Jaar van het Geloof” is een gelukkige gelegenheid geweest om duidelijk te maken hoe zeer de inhoud van het geloof alle mensen kan bereiken. De christelijke antropologie en de sociale leer van de Kerk maken deel uit van het erfgoed van de ervaring en van de menselijkheid die aan de basis liggen van de Europese beschaving. Zij kunnen helpen om concreet het primaat van de mens boven de techniek en de structuren te herbevestigen. Dit primaat van de mens veronderstelt een openheid voor transcendentie. Als men daarentegen de transcendente dimensie onderdrukt, verarmt een cultuur, terwijl zij de mogelijkheid zou moeten laten zien van het in constante harmonie met elkaar verbinden van geloof en rede, waarheid en vrijheid. Aldus biedt de Kerk niet alleen onveranderlijke morele waarheden aan en houdingen die tegen de stroom van de wereld ingaan, maar biedt zij deze ook aan als de sleutel van menselijk geluk en van sociale ontwikkeling. Christenen hebben een eigen missie om deze uitdaging te laten zien.

De vorming van gewetens wordt dus een prioriteit, vooral door de vorming van een kritisch oordeel, maar altijd met een positieve houding tegenover de sociale realiteit; zo vermijdt men de oppervlakkigheid van oordeel en het verval tot onverschilligheid. Vandaar dat van katholieken, priesters, religieuzen en leken een solide en kwalitatief goede vorming vereist wordt. Ik moedig u zeer aan om met vereende krachten te beantwoorden aan deze behoefte en ervoor te zorgen dat het evangelie beter wordt verkondigd. In deze context heeft het getuigenis en het engagement van leken in de Kerk en in de samenleving een belangrijke rol en zij moeten hierbij krachtig ondersteund worden. Als gedoopten zijn wij allen uitgenodigd om daar waar we staan, leerling-missionarissen te zijn.

Ik moedig u ook aan om in uw samenleving die sterk getekend wordt door de secularisatie, present te zijn in het publieke debat, op alle terreinen

waar het om de mens gaat, om daar de barmhartigheid van God en zijn tederheid voor ieder schepsel zichtbaar te maken. In de wereld van vandaag moet de Kerk zonder aarzelen de woorden van Jezus herhalen: “Kom allen tot mij, die vermoeid zijn en onder lasten gebukt. Ik zal jullie rust geven.” (Mt. 11, 28). Maar laten wij onszelf de vraag stellen: neemt iemand die ons ontmoet, die een christen ontmoet, iets waar van de goedheid van God en van de vreugde Christus te hebben ontmoet? Zoals ik al vaker gezegd heb vanuit een authentieke ervaring van het bisschopsambt, de Kerk groeit niet door proselitisme maar door aantrekkingskracht. Zij is naar allen gezonden om de hoop te wekken, opnieuw te doen herleven en te behouden! Daarom is het belangrijk om uw gelovigen aan te moedigen om gelegenheden tot dialoog aan te grijpen door present te zijn op de plaatsen waar beslist wordt over de toekomst; zo zullen ze hun bijdrage leveren aan het debat over de grote vragen van de samenleving betreffende bijvoorbeeld het gezin, het huwelijk of het einde van het leven.

Vandaag voelt men meer dan ooit de noodzaak om vooruit te komen op de weg van de oecumene door uit te nodigen tot een ware dialoog die elementen van waarheid en van goedheid zoekt en die antwoorden geeft vanuit de inspiratie van het evangelie. De heilige Geest doet ons uitgaan uit onszelf om op weg te gaan naar de anderen!

In een in veel opzichten rijk land raakt de armoede een toenemend aantal mensen. Bevorder de edelmoedigheid van de gelovigen om het licht en het medeleven van Christus te brengen naar de plaatsen die op Hem wachten en vooral bij de meest gemarginaliseerden!

Bovendien zal de katholieke school door aan jongeren een goede educatie te geven, hun menselijke en spirituele vorming blijven bevorderen, in een geest van dialoog en broederlijkheid met hen die hun geloof niet delen. Het is dus belangrijk dat de jongeren een goede inhoudelijke catechese ontvangen, die het geloof ondersteunt en die leidt tot de ontmoeting met Christus. Solide vorming en een open geest! Zie daar hoe de Blijde Boodschap zich blijft verspreiden.

U weet heel goed dat de toekomst en de vitaliteit van de kerk in Nederland ook afhangt van roepingen tot het priesterschap en het religieuze leven! Het is noodzakelijk een krachtige en aantrekkelijke roepingenpastoraal op te zetten en tegelijk gemeenschappelijk te zoeken naar begeleiding bij de menselijke en spirituele rijping van de seminaristen. Dat zij in hun leven een persoonlijke relatie mogen beleven met de Heer, die het fundament van hun priesterleven zal zijn! Wij mogen ook de urgentie voelen om tot de Heer van de oogst te bidden! De herontdekking van het gebed in diverse vormen en speciaal de eucharistische aanbidding is een reden tot hoop om de Kerk te laten groeien en wortelen. Het is heel belangrijk en essentieel om dicht bij uw priesters te zijn, beschikbaar voor ieder van uw priesters om hen te ondersteunen en te leiden als ze het nodig hebben. Neem als een vader de tijd om hen altijd te ontvangen en naar hen te luisteren, wanneer zij daar om vragen. En vergeet ook niet naar hen toe te gaan die zelf niet komen. Sommigen van hen zijn helaas hun verplichtingen niet nagekomen. Heel speciaal wil ik mijn compassie tonen en u verzekeren van mijn gebed voor alle mensen die slachtoffer geworden zijn van seksueel misbruik en hun gezinnen. Ik vraag u om hen te blijven ondersteunen op hun smartvolle weg van genezing, die zij met moed ondernemen. Sta klaar om te antwoorden op het verlangen van Christus, de Goede Herder en wees er op bedacht om de eenheid in alles en tussen allen te beschermen en te doen groeien.

Tot slot wil ik u nog bedanken voor de tekenen van vitaliteit waarmee de Heer de Kerk in Nederland zegent, in een context die niet altijd gemakkelijk is. Dat hij u bemoedigt en u bevestigt in uw delicate missie uw gemeenschappen te begeleiden op de weg van geloof en eenheid, van waarheid en liefde. U en eveneens uw priesters, religieuzen en de leken in uw bisdommen toevertrouwend aan de bescherming van de Heilige Maagd Maria, Moeder van de Kerk, geef ik u van harte mijn apostolische zegen, de belofte van vrede en geestelijke vreugde. Broederlijk vraag ik u om niet te vergeten voor mij te bidden.

Franciscus

Hoopvol voorwaarts gaan!

Terugblikkend op het Ad Limina van de Nederlandse Bisschoppen naar Rome in december 2013 zijn er twee woorden die tijdens deze pelgrimage naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus meerdere keren werden gehoord. Het gaat om de Italiaanse woorden Speranza en Avanti: hoop en voorwaarts. “Houd hoop! Ga voorwaarts!” Paus Franciscus heeft dit gezegd tijdens zijn gesprek met de Nederlandse bisschoppen en ook tijdens de bezoeken aan de Pauselijke Raden en Congregaties klonken deze bemoedigende woorden.

Bij de Heilige Stoel is men zich er terdege van bewust dat Nederland een sterk gesecculariseerd land is, waar de Rooms-Katholieke Kerk in moeilijke omstandigheden verkeert. Kardinaal Eijk schetste in zijn toespraak tot de paus een realistisch beeld van Nederland, dat niet bepaald rooskleurig was. De Nederlandse bisschoppen voelen zich gesterkt door de bemoedigende woorden en de woorden van waardering die hen van zowel de paus als van de vertegenwoordigers van de Pauselijke Raden en Congregaties ten deel vielen.

De bisschoppen streven ernaar om in de Nederlandse maatschappij de Kerk naar een levensvatbare toekomst te leiden. In ieder bisdom en binnen de verschillende beleidssectoren van de Bisschoppenconferentie wordt daarop ingezet. Dat gaat soms met pijn, verdriet en moeite gepaard, bijvoorbeeld in het geval van kerksluiting en het samenvoegen van parochies. Het betekent soms een confrontatie: bijvoorbeeld met seksueel misbruik, waarin de Kerk schoon schip wil maken ook met zaken die in het verleden zijn gebeurd. Het betekent ook zoeken naar nieuwe wegen en middelen in het bereiken van jongeren en het doorgeven van het Evangelie aan een nieuwe generatie.

De Kerk in Nederland heeft op pastoraal gebied te maken met vraagstukken die typerend zijn voor deze tijd: onder meer ongehuwd samenwonen, echtscheiding, relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht, samengestelde gezinnen, abortus, immigratie, eenzaamheid en het verlies van een eigen identiteit.